

NORGES BONDELAG

NORSK
FRILUFTSLIV

Norges
Naturvernforbund
Friends of the Earth Norway

Til energi- og miljøkomiteen

6. januar 2016

Henvendelse angående Prop. 149 L (2015–2016) Endringer i plan- og bygningsloven

Organisasjonene er positive til tiltak som kan forenkle og effektivisere planleggingen, men slike tiltak må ikke gå på bekostning av allmenne interessers rettssikkerhet. Vi registrerer at flere av lovendringene kan føre til negative konsekvenser for naturmangfold, friluftsliv og matjord, og mindre åpenhet og færre muligheter for innbyggerne til å påvirke sine nære omgivelser.

Plan- og bygningslovens (pbl) formål er å fremme en bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner, og sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og myndigheter. Lokaldemokratiets legitimitet er avhengig av troverdige og tillitsvekkende prosesser lokalt. Vår bekymring er at de foreslåtte endringene vil undergrave dette og føre til mindre åpenhet og mindre hensyn til natur, friluftsliv, klimahensyn og matjord i planleggingen.

Offisielt skal det ikke gjøres systemendringer i pbl mens den pågående evalueringen av loven gjennomføres (EVAPLAN i perioden 2014-2018). Evalueringen skal se på hvordan plandelen i loven fungerer i praksis og hvordan den er samordnet med andre lover.

Organisasjonene ber Stortinget om at endringene i Plan- og bygningsloven avventer resultatene fra EVAPLAN.

Det er særlig tre forslag (i de foreslåtte endringene) vi mener enten strider imot lovens formål, er systemendringer eller svekker hensynet til naturen, friluftslivet og jordvernet:

1) Større planendringer enn i dag uten full planbehandling (§ 12-14)

Vi frykter at allmenheten og naturen vil bli den tapende part om endring av arealformål i en reguleringsplan kan gjennomføres uten åpne og demokratiske prosesser. Endringen vil kunne gå utover rettsikkerhet og viktige planfaglige hensyn som for eksempel hensynet til viktige natur- og friluftsområder, jordvern, samt truede arter og naturtyper. Dette kan i praksis innebære at der et område er regulert til bolig kan et stort skogholt bli omgjort til parkeringsplass uten full planbehandling, fordi forslaget ikke endrer hovedformålet med reguleringen.

Organisasjonene ber Stortinget om ikke å vedta den foreslåtte endringen i § 12-14 om endring av plan.

2) Forenklinger i dispensasjonsbestemmelsene (§ 19-2)

Vi mener at forslag til ny dispensasjonsbestemmelse er i strid med samordningsprinsippet og lovens formål og vil bidra til en bit for bit nedbygging av natur- og friluftslivsområder og matjord. Forslaget undergraver et forutsigbart plansystem som skal gi grunnlag for strategisk politisk lederskap i arealpolitikken. Dispensasjon er en unntaksbestemmelse, og det skal ligge tungtveiende argumenter til grunn for å fravike en plan. En åpning for langt større bruk av dispensasjoner vil flytte den politiske oppmerksomheten fra helhet og langsiktighet til enkeltsaker. Dette svekker rettsikkerheten for allmenne interesser, og svekker muligheten til å bruke plan- og bygningsloven som virkemiddel i for eksempel klima- miljø- og jordvernpolitikken.

Regjeringen ønsker med dette forslaget å gå bort fra vilkåret om interesseavveining ved dispensasjoner i enkeltsaker og vil overlate det til kommunens frie skjønn. Et skjønn som bare i begrenset utstrekning skal kunne overprøves. Endringsforslagene innebærer i praksis en lemping av reglene ved at terskelen for å innvilge dispensasjon senkes.

Organisasjonene ber Stortinget om ikke å vedta den foreslåtte endringen som utvider adgangen for dispensasjon i 19-2 andre ledd, og ikke oppheve § 19-2 tredje og fjerde ledd om viktige vurderingstemaer og statlige og regionale rammer som skal tillegges vekt.

3) Dispensasjon i 100-metersbeltet (§ 1-8)

Vi mener hensikten med bestemmelsen i § 1-8 er å hindre ytterligere byggeaktivitet i 100-metersbeltet, og at dette bør gjelde alle planer. Vi mener derfor at bestemmelsen må gjelde både nye og gamle planer, og er derfor sterkt imot departementets forslag om en tilføyelse i § 1-8 andre ledd som presiserer at kravet til fastsatt byggegrense i plan ikke gjelder tidligere planer (altså planer før 2009).

Organisasjonene ber Stortinget om ikke å vedta den foreslåtte tilføyelsen om unntaket for eldre planer i § 1-8 og presisere overfor departementet at Sivilombudsmannens tolkning av gjeldene § 1-8 skal legges til grunn.

Prosess

I Kommunal- og moderniseringsdepartementets veileder: «*Medvirkning i planlegging. Hvordan legge til rette for økt deltakelse og innflytelse i kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven*» står blant annet:

- «Åpenhet i planarbeidet innebærer at alle, enten som direkte berørt eller interessent, skal ha lik tilgang til nødvendig informasjon for å ivareta sine interesser eller komme med sine meninger. Åpenhet er i seg selv en forutsetning for at berørte parter skal ha tillitt til plansystemet.»
- «Informasjon om planprosessen og gode former for varsling eller invitasjon til prosessen gir folk flest mulighet til å påvirke planleggingen. Målgruppebasert, tidsriktig og saklig informasjon ved oppstart og underveis er viktig for at berørte og interesserte deltakere skal få en tilstrekkelig mulighet til å være aktiv i planleggingen.»

Åpenhet og medvirkning bør også gjelde for regjeringen i utarbeidelse av lover og lovendringer. Vi mener derfor det er kritikkverdig at Kommunal- og moderniseringsdepartementet ikke har involvert representanter for organisasjonene, som representerer allmenhetens interesser, i forarbeidene til lovforslaget.

Organisasjonene ber Stortinget om å presisere overfor regjeringen at bred medvirkning er viktig i lovsaker og at det er særlig viktig å involvere organisasjoner som representerer allmenne interesser.

Med vennlig hilsen

Nils Øveraas, generalsekretær, Den Norske Turistforening
Maren Esmark, generalsekretær, Naturvernforbundet
Toril Wikesland, Seniorrådgiver, Næringspolitikk, Norges Bondelag
Espen Sjøilen, generalsekretær, Norges Jeger- og Fiskerforbund
Lasse Heimdal, generalsekretær, Norsk Friluftsliv
Christian Steel, generalsekretær, Sabima
Heidi Sørensen, Leder, land- og havmiljøavdelingen, WWF